

Limes – 2016

*A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
tudományos évkönyve*

*Науковий вісник
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II*

*Scholarly Annual
of Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian Hungarian Institute*

ISSN 2411-4081

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ Ф. РАКОЦІ ІІ

LIMES

Науковий вісник
Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ

2016
Том ІІІ

Берегово – Ужгород
2016

УДК 001.89
ББК 72.4
L74

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ
(протокол № 4 від 31.08.2016 р.)*

„LIMES” засновано у 2014 році та видається за рішенням Видавничої ради
Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №20762-10562Р від 08.05.2014 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Ільдико Орос, кандидат педагогічних наук, ректор ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ (головний редактор);
Іштван Керестень, кандидат педагогічних наук, доцент ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ;
Роберт Бачо, кандидат економічних наук, доцент ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ;
Ернест Іванчо, кандидат медичних наук, доцент ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ.

Відповідальний за випуск:

Василь Брензович, кандидат історичних наук, доцент ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ.

L74 LIMES : наук. вісн. Закарпат. угор. ін-ту ім. Ф. Ракоці ІІ = A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tudományos évkönyve / М-во освіти і науки України, Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ = Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola; редкол. : I. Орос (голов. ред.) [та ін.] = szerk. biz.: dr. Orosz I. (főszerkesztő) [és mások]. – Ужгород : Вид-во «РІК-У» = Ungvár : «RIK-U» Kiadó, 2016. - Том III = III. évf. - 320 с. : іл. + табл. + діаграми. – Текст угор., укр. та англ. мовами.

У «Limes» публікуються наукові статті викладачів та студентів Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ, а також дослідження українських та іноземних вчених угорською, українською та англійською мовами. Видання об'єднує праці з економіки, біології, туризму, історії та суспільствознавства.

УДК 001.89

ББК 72.7

ISSN 2411-4081

UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA
II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

LIMES

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
tudományos évkönyve

2016
III. évfolyam

Beregszász – Ungvár
2016

*Kiadásra javasolta: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2016.08.31., 4. számú jegyzőkönyv).*

A „LIMES” 2014-ben alapított és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kiadói Tanácsának határozata alapján jelenik meg.

**Nyomtatott tömegtájékoztatási eszközök állami nyilvántartásának igazolása:
széria: KB № 20762-10562P; kiadta: Ukrajna Állami Nyilvántartási Szolgálat 2014.05.08-án.**

SZERKESZTÉS:

dr. **Orosz Ildikó**, a pedagógiai tudományok kandidátusa, rektor, II. RFKMF;
dr. **Keresztény István**, a pedagógiai tudományok kandidátusa, docens, II. RFKMF;
dr. **Bacsó Róbert**, a közgazdasági tudományok kandidátusa, docens, II. RFKMF;
dr. **Iváncsó Ernő**, az orvostudományok kandidátusa, docens, II. RFKMF.

A KIADÁSÉRT FELEL:

dr. **Brenzovics László**, a történelemtudományok kandidátusa, docens, II. RFKMF.

A *LIMES* a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanárainak, hallgatóinak munkáit, valamint ukrainai és külföldi tudósok magyar, ukrán és angol nyelvű tanulmányait adja közre. Jelen kötet a közgazdaságtan, biológia, turizmus, valamint a történelem- és társadalomtudomány különböző területeit öleli fel.

A KÖTET TANULMÁNYAIBAN ELŐFORDULÓ ÁLLÍTÁSOKÉRT MINDEN ESETBEN A SZERZŐ FELEL.

TARTALOM

BACHO ROBERT: <i>The mechanism of pre-trial resolution of financial services consumers' disputes</i>	9
BARABÁSNE DR. KÁRPÁTI DÓRA: <i>Tanulási attitűdök és a szervezeti magatartás változásai a mai fiatalok körében</i>	17
BÉRESNE DR. MÁRTHA BERNADETT, DR. DARABOS ÉVA: <i>A faktoring mint a magyar vállalkozások versenyképességnövelésének egyik lehetséges pénzügyi eszköze</i>	27
BILANICS ÁGNES: <i>Változások és új kihívások a következő vezetői generáció menedzsment oktatásában</i>	40
EGRI IMRE: <i>Ipari logisztikai parkok mint Kárpátalja lehetőségei</i>	48
FÁSI CSABA: <i>Magyarország közpénzügyi rendszerének hatályos jogszabályi alapjai</i>	62
HEGEDŰS LÁSZLÓ ZSIGMOND: <i>Élelmiszer-vásárlási szokások és szempontok a 14–18 éves korosztálynál</i>	72
Гончаренко Олена: <i>Сегрегація об'єктів бухгалтерського обліку в умовах реалізації теорії фінансового посередництва</i>	84
KASSAY JÁNOS: <i>A romániai LEADER-program tanulságai, a vidékfejlesztési rendszer kritikai megközelítése</i>	98
Когут Юлія, Когут Вікторія: <i>Сучасний розвиток фінансової системи України та перспективи її розвитку враховуючи міжнародний досвід</i>	110
LENTNER CSABA: <i>Nemzetközi és magyar közpénzügyi menedzsmentstratégiák a 2007-es válság után</i>	115
Лук'янець Олена: <i>Гармонізація звітності кредитних спілок в умовах запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності</i>	128
MAGURSZKA RITA: <i>Az infláció értelmezése és hatása napjainkra</i>	141
MAGYAR ZOLTÁN: <i>A vadászati turizmus trendjei Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében</i>	150
Макарович Вікторія: <i>Риски факторингової діяльності: аналітичні аспекти</i>	156
MEGYESI CSILLA: <i>Economic, Entrepreneurial and HR Insights in Professional Training and Adult Education</i>	161
Орлов Ігор, Бачо Роберт: <i>Фактори впливу на розвиток малого бізнесу в Україні</i>	179

PATAKI GÁBOR: <i>Kárpátaljai vállalkozások helyzetértékelése a magyarlakta területek mentén</i>	184
SZAKÁL ZOLTÁN: <i>A Tokaj-hegyaljai desszertborok piaci elemzése – egy empirikus kutatás eredményeinek összefoglalása</i>	193
SZEMJON VIKTÓRIA: <i>Az ukrán adórendszer fejlődésének sajátosságai</i>	204
СОКОЛ ІВАН: <i>Соціально-економічний потенціал регіону як стратегічна складова регіональної конкурентоспроможності</i>	211
VARGA JÓZSEF–CSEH BALÁZS: <i>A magyarországi helyi pénzek működési mechanizmusa</i>	222
VIRÁG ATTILA: <i>Napjaink földgázimport diverzifikációs lehetőségei Kelet-Közép-Európában</i>	230
VNUKOVA NATÁLIA: <i>Ukrainai képzési keretrendszer az új felsőoktatási törvény fényében</i>	239
Орлов Ігор: <i>Рецензія на монографію Пойди-Носик Н.Н., Бачо Р.Й., Щербан М.Д. «Регіональний розвиток кредитної кооперації в Україні»</i>	246
LENTNER CSABA: <i>Recenzió Bacsó Róbert Az ukrainai bankon kívüli pénzügyi szolgáltatások piacainak szabályozása az európai integráció tükrében c. monográfiájáról</i>	249
	
MOLNÁR FERENC: <i>Az olmützi alkotmány kihirdetése az Ungvári kerületben (1849. november–december)</i>	251
	
IVETT SZOMBATI: <i>The role of the World Health Organization in the development of the international legal system and institutional development</i>	260
	
Ендре Дердь Бартфой, Еники Шаш: <i>Минуле, сьогодні та майбутнє оздоровчого туризму на Закарпатті</i>	269
NAGY ORSOLYA–GYURICZA LÁSZLÓ: <i>A turizmus és az identitás kapcsolata a kárpátaljai magyarság körében</i>	281
Товт Атілла: <i>Порівняння культурно-туристичного потенціалу Виноградівського та Воловецького Районів Закарпатської Області</i>	288
	
NAGY ISTVÁN: <i>A méhtenyésztés és méhegészségügy szerepének fontossága a méhészetekben</i>	296
	
BENEDEK VIKTÓRIA: <i>Migráció és külföldi munkavállalás a kárpátaljai magyar fiatalok körében</i>	303
	
ESEMÉNYNAPTÁR	314

AZ INFLÁCIÓ ÉRTELMEZÉSE ÉS HATÁSA NAPJAINKRA

MAGURSZKA RITA

tanár, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Felsőfokú Szakképzési Intézet

Az infláció mind a közvéleményt, mind a közgazdászokat állandóan foglalkoztató jelenség, mely súlyos gond azoknak, akik együtt kényszerülnek vele élni. Ugyanakkor a gazdaságpolitika szempontjából egyrészt veszélyforrás, másrészt eszköz bizonyos célok eléréséhez. Ukrajna lakossága az elmúlt években több inflációs időszakot élt át. A második világháború utáni több száz – illetve ezer – százalékos inflációt leszámítva az évezred utolsó évtizedének gazdasági élete produkálta a legjelentősebb inflációs hullámot.

ABSTRACT

Інфляція явище, яке постійно досліджується як на державному рівні, так окремими економістами, що є серйозною проблемою для тих, хто змушений жити з нею. Проте, з точки зору економічної політики одночасно є джерелом загроз та інструментом для досягнення певних цілей. Населення України в останні роки пережило кілька інфляційних періодів. Крім кількохсотневого чи тисячного відсоткового рівня інфляції після Другої світової війни, економічне життя останніх десятиліть тисячоліття характеризується найбільшими інфляційними хвилями.

Az árakkal, illetve azok változásával a mindennapi életben naponta találkozunk. A gazdaságban az árak folyamatosan változnak. Inflációról akkor beszélünk, amikor az árak a termékek széles körében tartósan emelkednek. Az árak emelkedése esetén csökken a pénz vásárló értéke. Ugyanazért az összegért kevesebbet tudunk vásárolni. Amennyiben a termékek iránti kereslet nagyobb, mint amennyit éppen előállítanak, vagy az előállítás költségei emelkednek, a fogyasztói árak nőnek. A magas infláció költséges a gazdasági szereplők számára. De az is kedvezőtlen, ha a gazdaság tartós visszaesése miatt csökkenek az árak, ami a defláció egyik fajtája. Ami viszont előnyös, az alacsony szintű stabil infláció, amit árstabilitásnak nevezünk. A jegybank fő feladata az árstabilitás elérése és fenntartása¹.

Az infláció fajtái

- Kúszó infláció

Az árszínvonal nő ugyan, de mértékletesen, néhány százalékkal. Az inflációs ráta stabilan alakul, ez az infláció nem zavarja a gazdasági tisztánlátást, az egyes gazdasági szereplők viszonylag megbízható képpel rendelkeznek a következő időszakban várható költség alakulásáról.

- Vágtató infláció

Erre az inflációra az évi két vagy három számjegyű inflációs ráta jellemző. A pénz gyorsan veszít az értékéből, ami a gazdasági szereplőket arra készíti, hogy vagyonukat inkább külföldi fizetési eszközökben vagy értékálló tárgyakban tartsák. Ez az oka annak, hogy a vágtató infláció a termékek iránti keresletet növeli, ami kapacitásfelesleggel rendelkező nemzetgazdaságokat elismerésre méltó gazdasági teljesítményekre ösztönözhet, az erőforráskorlátos gazdaságokban viszont inkább felvásárlási rohamokhoz vezet.

¹ Mikroökonómia – Árelmélet és alkalmazásai J. Hirshleifer, A. Glazer, D. Hirshleifer, Osiris Kiadó, 2009

- Hiperinfláció

A pénznek oly mértékű elértéktelenedése jellemzi a hiperinflációt, amely a gazdaság zavartalan működését már nem biztosítja. Szinte napról napra változnak az árak, sőt a hiperinfláció végső fázisában a pénzt azonnal kell elkölteni, mert 1-2 óra múlva már nem ér semmit. Hiperinfláció esetében a gazdasági szereplők döntéshozatala minden objektív alapot nélkülöz. Az árszínvonal ilyen alakulása gyakorlatilag szétzilálja a gazdasági élet egészét, és a társadalom minden területén érezteti a hatását. A hiperinfláció elleni küzdelem más eszközöket igényel, mint a gazdaság működőképességét még fenntartó kúszó és vágató infláció.

Míg az utóbbi esetben gyakran még a gazdasági szabályozók módosításával lehet eredményeket elérni, az előbbi csak a komplex gazdasági csomagterv keretében küzdhető le eredményesen.

Az infláció okainak különböző magyarázatai

A tartós áremelkedést a pénzpiac és az áru-piac viszonya alapjául kell értelmezni, ez azt jelenti, hogy az inflációt vagy

- az árupiaci viszonyokról vezetjük le, vagy
- pénzpiaci helyzetből kiindulva adunk egy értelmezést, vagy
- két piac együttes hatását figyelembe véve igyekszünk a kérdést tisztázni.

Ha az infláció az áru- és pénzpiac kapcsolata alapján érthető, akkor ez azt jelenti, hogy inflációs folyamatok az árupiaci túlkereslet miatt kezdődnek. Ez kétféleképpen alakulhat ki: Egyrészt a kereslet növekedése miatt, aminek kiváltói lehetnek az autonóm keresleti ténye-

zők ugyanúgy, mint a nominál pénzmennyiség növekedése².

Keresleti infláció

Keresleti inflációról beszélünk, ha a megnövekedett kereslet az árszínvonal emelkedés kiváltója. Ennek megfelelően különbséget teszünk a keresleti infláción belül: árinfláció, amikor az autonóm keresleti tényezők váltják ki az árszínvonal növekedését és pénzinfláció, amikor a felduzzadt pénzmennyiség az árszintemelkedés oka.

Kínálati infláció

Kínálati infláción a makrokínálat elégtelensége miatt kiváltott árszínvonal emelkedését értjük.

Az infláció közvetlen hatásai

Egy egészséges gazdaságú országban az infláció egy természetes folyamat, csak éppen az nem mindegy már, hogy mekkora annak a mértéke. Az infláció a pénzromlás ütemét, a pénz elértéktelenedését, vagyis vásárlóerejének csökkenését jelenti. Az inflációt a fogyasztói árindex változásaként is szokás definiálni. De vajon ez a vásárlóerő csökkenés mit jelent a gyakorlatban? Hogyan kell ezt elképzelni, hiszen nap mint nap tapasztaljuk a saját bőrünkön (és legfőképpen a pénztárcánkon) az infláció hatásait³.

Amíg tavaly ilyenkor ezen a napon 40 UAH-ból 5 kenyérre (a lehető legegyszerűbbre) futotta, így egy év múlva már csak négy telik ki belőle. Ugyanez a helyzet a megtakarításainkkal is, főleg, hogyha ezeket otthon tartjuk. Vért izzadva félre tudunk tenni 1000 UAH-ot,

² Milton Friedman: Infláció, munkanélküliség, monetarizmus. Közgazdasági és Jogi Kiadó, Budapest, 1986

³ Pénziránytű. Az infláció fogalma és mérése. Zatykó Péter. 2010.

ez csak áll otthon, nem történik vele semmi. Ugyanaz jellemző a megtakarításainkra is.

Hogyan mérhetjük az árszínvonal változását?

Amikor azt tapasztaljuk, hogy a kenyér ára 8 UAH-ról 12 UAH-ra nőtt, könnyen megállapíthatjuk, hogy a kenyér ára

$$\frac{12 - 8}{8} \times 100\% = 50\% \text{-kal emelkedett.}$$

Ha csak a kenyér ára emelkedik, akkor nem beszélünk inflációról. Sok termék áránál kell tapasztalnunk ehhez hasonló változást. Valamennyinél számszerűsíteni kell az előbbivel azonos módon, mekkora áremelkedés történt, majd a változásokat átlagoljuk. Ha részletes családi kasszát vezetünk, akkor pontosan ki tudjuk számítani, hogyan alakultak az általunk fogyasztott termékek árai. Vizsgálhatjuk egyik hónapról a másikra, de egyik évről a másikra is. Lényeges, hogy minden terméket olyan arányban vegyünk figyelembe, amekkorára súlya van az össz fogyasztásunkban.

AZ INFLÁCIÓ HATÁSA A GAZDASÁGRA

A pénz illúziója kifejezésen elsősorban azt szokták érteni, hogy az emberek csak nominálisan értékelik a pénzt, és nem tudják reálértéken kezelni. Például az emberek többsége inkább örül egy 10%-os fizetésemelésnek 12%-os infláció mellett, mint 1%-os növekedésnek 0% infláció mellett. Nem véletlen, hogy az infláció közkedvelt gazdaságpolitikai eszköz.

A gazdaság számára az a kívánatos, ha az infláció mértéke a lassú (vagy kúszó) infláció tartományába esik. A hiperinfláció, amely több száz százalékos is lehet, már az árváltozás kezelhetetlenségét mutatja, míg a defláció, vagyis a negatív infláció a gazdasági növekedést fogja vissza, vagy egyenesen gazdasági visszaeséshez vezet.

Az infláció ütemén kívül nagy jelentősége van az infláció kiszámíthatóságának és kiegyensúlyozottságának. Kiszámítható infláció esetén az árszínvonal-változás mértéke éveken át ugyanakkora, így a gazdaság szerepelői tartósan alkalmazkodni tudnak a nagyobb léptékű, akár évi 8–10%-os inflációhoz is. Kiegyensúlyozott infláció esetén a különböző termékek árai ugyanolyan mértékben emelkednek, ezért az árstruktúra nem változik. A kiszámítható és kiegyensúlyozott inflációnak még nagyobb inflációs ráta mellett sincs negatív hatása a gazdaságra. A nem kiszámítható infláció rontja a gazdasági előretervezhetőséget, ezért hatékonyságvesztést eredményez. A nem kiegyensúlyozott infláció a változó árstruktúra révén az egyes társadalmi csoportok jövedelmét befolyásolja, ezáltal jövedelem-újraelosztó hatással bír.

Az infláció hatással van a munkanélküliségi rátára is. Rövid távon az munkanélküliség és az infláció között ellentétes irányú változás figyelhető meg. Ezt az összefüggést a Philips-görbe szemlélteti. Hosszabb távon azonban megjelenhet a stagfláció, amelynél a magas munkanélküliségi rátához gyorsabb inflációs ütem társul. Ez utóbbiból levonható az a gazdaságpolitika számára lényeges következtetés, hogy a monetáris politikáért felelős központi bank illetve a fiskális politikáért felelős kormányzat által szabadabbra engedett infláció árán sem csökkenthető hosszú távon a munkanélküliség. Rövid távon (egy–másfél év) azonban igaz, hogy a megnövekedett infláció csökkenti a munkanélküliséget, míg az egyre alacsonyabb inflációs ráta növeli az állástalannok számát.

Ukrajnában a 90-es évek elején az infláció óriási rohamban emelkedett, és az árak alig fél nap leforgása alatt a duplájukra emelkedtek. Ezt jól szemlélteti az 1. sz. táblázat, összesen 10 256 százalékos pontos éves pénzromlás okozva. Ezzel az ukrán hiperinfláció hosszú időre példája lett a gazdasági kataklizmáknak.

A hiperinflációval egyidejűleg megnőtt az éhező nincstelenek száma. falvakban és városokban egyaránt, továbbá a közbiztonság romlása volt megfigyelhető. A Szovjetunió felbomlása után egy ideiglenes valutát vezettek be, a karbovanyecet. Ezt váltotta le 1996-ban a hrivnya, az átváltási arány 1 hrivnya = 100 000 karbovanyec volt. A valuta azóta sokat veszített értékéből, főleg a gazdasági válságoknak köszönhetően.

Az új fizetőeszközt segítette az újjáéledő ipar és a fiskális konszolidáció. Az inflációs rekord egészen sokáig tartotta magát.

1. táblázat. Inflációs mutatók 1990-től napjainkig

	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December	Éves
1991	385,2	115,3	112,1	107,6	114,4	126,5	122,1	104,0	104,5	105,9	116,5	124,6	390
1992	173,2	128,8	122,1	123,6	127,6	171,7	137,6	108,3	110,6	112,4	122,0	135,1	2100
1993	119,2	112,6	105,7	106,0	105,2	103,9	102,1	121,7	180,3	166,1	145,3	190,8	10256
1994	121,2	118,1	111,4	105,8	104,6	104,8	105,2	104,6	107,3	122,6	172,3	128,4	501
1995	109,4	107,4	103,0	102,4	100,7	100,1	100,1	105,7	114,2	109,1	106,2	104,6	281,7
1996	102,2	101,2	100,1	100,8	100,8	100,1	100,1	100,0	101,2	100,9	101,2	100,9	139,7
1997	101,3	100,2	100,2	101,3	100,0	100,0	99,1	100,2	103,8	106,2	103,0	103,3	120,0
1998	101,5	101,0	101,0	102,3	102,4	100,1	99,0	101,0	101,4	101,1	102,9	104,1	119,2
1999	104,6	103,3	102,0	101,7	102,1	103,7	99,9	100,0	102,6	101,4	100,4	101,6	125,8
2000	101,5	100,6	100,6	101,5	100,4	100,6	98,3	99,8	100,4	100,2	100,5	101,6	106,1
2001	101,0	98,6	99,3	101,4	99,7	98,2	98,5	99,8	100,2	100,7	100,7	101,4	99,4
2002	101,0	101,1	101,1	100,7	100,0	100,1	99,9	98,3	100,6	101,3	101,3	101,5	108,2
2003	101,4	100,4	100,4	100,7	100,7	100,7	100,0	99,9	101,3	102,2	101,6	102,4	112,3
2004	101,7	101,0	101,6	100,7	100,6	100,6	100,3	100,0	100,4	100,9	101,2	100,9	110,3
2005	101,2	101,8	99,7	99,6	100,5	100,1	100,9	100,0	102,0	102,6	101,8	100,9	111,6
2006	100,5	100,6	100,2	100,0	100,6	100,6	101,4	100,6	102,2	102,9	102,2	102,1	116,6
2007	102,9	102,7	103,8	103,1	101,3	100,8	99,5	99,9	101,1	101,7	101,5	102,1	122,3
2008	102,9	101,5	101,4	100,9	100,5	101,1	99,9	99,8	100,8	100,9	101,1	100,9	112,3
2009	101,8	101,9	100,9	99,7	99,4	99,6	98,8	101,2	102,9	100,5	100,3	100,8	109,1
2010	101,0	100,9	101,4	101,3	100,8	100,4	98,7	99,6	100,1	100,5	100,1	100,2	104,6
2011	100,2	100,2	100,3	100,0	99,7	99,7	99,8	99,7	100,1	100,0	99,9	100,2	99,8
2012	100,2	99,9	100,0	100,0	100,1	100,0	99,9	100,3	100,0	100,4	100,2	100,5	100,5
2013	100,2	100,6	102,2	103,3	103,8	101,0	100,4	100,8	102,9	102,4	101,9	103,0	124,9
2014	103,1	105,3	110,8	114,0	102,2	100,4	99,0	99,2	102,3	98,7	102	100,7	143,3
2015	100,9	99,6	101	103,5	100,1	99,8	99,9						104,8

 Forrás: <http://insiders.com.ua/spravocchnik/midobs-mpjyatsi>

Hivatalosan az Ukrán Állami Statisztikai Hivatal és az NBU közli az árszínvonal alakulását, köztük a minket leginkább érintő Fogyasztói ár-index változását (angol nyelvű megfelelője: CPI azaz Consumer Price Index). A statisztikusok hasonlóan járnak el, mint a családi kiadások esetében. A **fogyasztói árindex**⁴ az infláció jelzésére szolgáló indexszám. Méri a lakosság által megvásárolt áruk, igénybe vett szolgáltatások árának átlagos változását egy meghatározott időintervallumon belül. Általában ezt tekintik az infláció mérőszámának, bár a teljes infláció becsléséhez és meghatározásához sok más árindexet is érdemes figyelembe venni.

Az árszínvonal-változás szektoronként, árucikkenként, termék- vagy fogyasztói csoportonként is meghatározható. A statisztikai hivatal rendszeresen közli pl. a mezőgazdasági termékek árszínvonal-változását, az ipari termékek árindexét, vagy éppen a nyugdíjasok fogyasztási kosarának árszínvonal-változását. Ez utóbbiban természetesen nagyobb súlya van – az átlagos fogyasztói kosárhoz képest – a kenyérnek és egyéb alapvető élelmiszernek, viszont kisebb a súlya például az informatikai termékeknek vagy a sportszereknek⁵.

NAPJAINK INFLÁCIÓJA UKRAJNÁBAN

A nemzetközi formáktól eltérően az Ukrán Állami Statisztikai Hivatal UAH-ban nem százalékban, hanem százalékpontban⁶ adja meg az infláció mértékét.

⁴ A fogyasztói árindexet eredetileg a bérek megélhetést biztosító szintjének meghatározására a munkaügyi hivatalok számolták, csak a XX. század második felében vették át a fogyasztói árindexek karbantartását a nemzeti statisztikai hivatalok.

⁵ Pénziránytű. Az infláció fogalma és mérése. Zatykó Péter. 2010.

⁶ A **százalékpont** aritmetikai egység, az egységnyi változás 1/100-ad része, a bázispont százszorosa. A százalékpont leggyakoribb célja a százalékban kifejezett adatok különbségének megadása. Százalékban kifejezett adat változását azért nem célszerű százalékban kifejezni, mi-

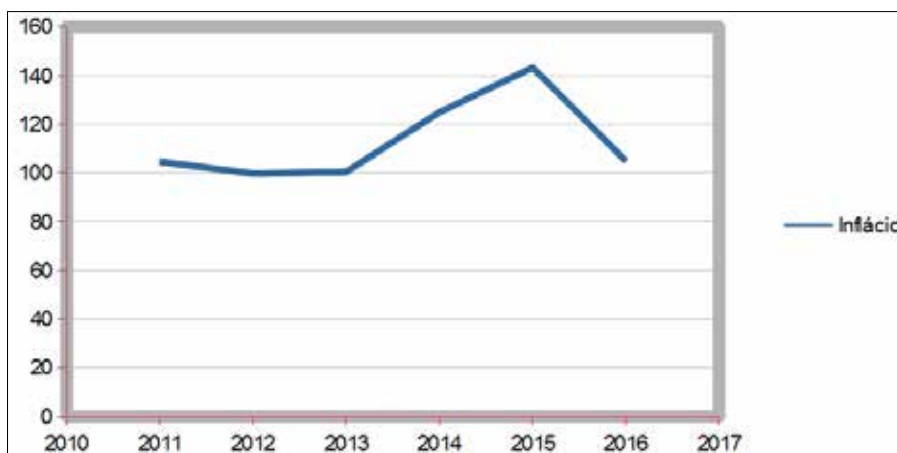
2. táblázat. *Inflációs ráta alakulása Ukrajnában 2011–2016-között*

Hónap	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Január	101	100,2	100,2	100,2	103,1	100,9
Február	100,9	100,2	99,9	100,6	105,3	99,6
Március	101,4	100,3	100	102,2	110,8	101
Április	101,3	100	100	103,3	114	103,5
Május	100,8	99,7	100,1	103,8	102,2	100,1
Június	100,4	99,7	100	101	100,4	99,8
Július	98,7	99,8	99,9	100,4	99	99,9
Augusztus	99,6	99,7	99,3	100,8	99,2	
Szeptember	100,1	100,1	100	102,9	102,3	
Október	100	100	100,4	102,4	98,7	
November	100,1	99,9	100,2	101,9	102	
December	100,1	100,2	100,5	103	100,7	
Éves összesen	104,6	99,8	100,5	124,9	143,3	104,9

Forrás: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Az áremelkedés alapvető tényezői lehetnek az Ukrán Nemzeti Bank monetáris politikájának változásai, a hrivnya gyengülése, valamint az ármeghatározás, az adók és a vámilletékek fölötti hatékonyabb ellenőrzés. Ugyanakkor, az áremelést ellensúlyozhatja az ukrán termékek megnövekedett kínálata, melyet nem tudnak Európában és Oroszországban értékesíteni.

vel ekkor kétféleképpen is értelmezhető az eredmény. Amikor például egy 5%-os kamat 2%-os növekedéséről beszélünk, nem egyértelmű, hogy 5,1%-ra vagy 7%-ra gondoltunk. Ugyanakkor, ha azt állítjuk, hogy az 5%-os kamat 2 százalékponttal emelkedett, egyértelmű, hogy 7% lett az új érték.

1. ábra. Az infláció alakulása napjainkban

Forrás: saját szerkesztés

A 2. táblázat és az 1. sz. grafikon ábrázolja 2011-től napjainkig az infláció alakulását Ukrajnában. Megfigyelhetjük, hogy napjaink inflációja a 2011-s inflációs periódussal azonos. Ukrajnában az elmúlt évek adatait megvizsgálva megállapíthatjuk, hogy 2013-tól folyamatos az inflációemelkedés. Viszont egy nagyobb kiugrás észlelhető 2015-ben, amely napjainkra csökkenő tendenciát mutat. Egyre inkább elértéktelenedett fizetőeszköz a hrivnya. Ez idő alatt az országban nagyon nehéz

idők voltak és vannak jelenleg is, melyek csak nehezítik a megélhetést Ukrajnában. A társadalomnak meg kellett és kell küzdeni a válságos gazdasági helyzettel. A létminimumból, az alacsony fizetésből és nyugdíjból kell kalkulálni a fogyasztói kosarak minél takarékosabb megoldását. Ennek negatívuma, hogy családok ezrei szakadtak szét egy jobb megélhetésért, külföldön vállaltak munkát. Az infláció a gazdasági szféra minden területén jelen van az utóbbi néhány évben.

3. táblázat. Termékek és szolgáltatások fogyasztói árindexe 2016-ban (az előző hónapok adatai), százalék

	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Változás
Fogyasztói árindex	100,9	99,6	101,0	103,5	100,1	99,8	99,9	-1
Élelmiszerek és alkoholmentes italok	102,2	99,3	99,3	100,1	100,2	99,4	99,1	-3,1
Élelmiszer	102,3	99,2	99,2	100	100,2	99,2	99,1	-3,2
Péktermékek	100,7	101	100,9	101,3	100,7	101,1	100,3	-0,4
Kenyér	100,9	100,6	100,2	100,2	100,2	100,4	100	-0,9
Tésztafélkék (makaróni)	100,8	100,2	100,4	100,7	99,7	99,9	100,1	-0,7
Hústermékek	100,4	98,7	99	100,8	101,2	99,7	100,9	0,5
Haltermékek	101,1	100,7	100,9	100,1	100,6	100	99,8	-1,3
Tej, túró, sajt, tojás	102,1	94,9	96	97,5	100	99,4	100,7	-1,4
Tej	102,9	101,1	99,9	99,2	97,8	97,9	99,9	-3
Túró, sajt	101,7	101,9	100,9	100,9	99,8	99,2	100,3	-1,4
Tojás	101,8	75,6	78,5	84,8	105,1	102,6	103,9	2,1
Olajok és zsírok	101,2	100,3	100,4	100,1	100	99,6	99,7	-1,5
Margarin	102,7	102,4	101,4	101	100,5	99,9	99,6	-3,1
Olaj	101,4	100,3	101,3	101,3	100,9	100,9	100,7	-0,7
Egyéb zsiradékok	99,5	97,5	97,2	96,8	97,9	96,4	97,7	-1,8
Gyümölcs	109,6	97,9	100,7	100,7	102,5	99,2	102,7	-6,9
Zöldség	109,1	100,2	95	97,9	94,2	90,8	79,9	-29,2

	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Változás
Cukor	100,4	100,1	99,5	97,3	98,8	98	99,7	-0,7
Italok (alkoholmentes)	100,2	100,6	100,3	100,6	100,4	100,8	100,1	-0,1
Alkohol, dohány	98,1	98,7	101,3	102,8	103,3	102,7	102,5	4,4
Alkoholos italok	100,6	101,1	101,3	101,8	103,2	102	100,7	0,1
Dohánytermékek	96,6	97	101,2	103,5	103,3	103,1	103,7	7,1
Ruha és cipő	95,6	98	110,7	101,7	100	98	96,5	0,9
Lakásszolgáltatás, víz, villamos energia, gáz és egyéb tüzelőanyagok	100,7	100,3	102,9	120,1	98	100,1	101,7	1
Lakásbérlés	100	100,3	100,2	102	101,1	100,7	102,1	2,1
Ház karbantartása és javítása	100,7	100,9	100,7	100,5	100,4	100,3	100,2	-0,5
Vízellátás	112,1	101,9	100,7	100,4	100,3	100,5	100,2	-11,9
Szennyvízelvezetés	103,5	102,2	100,7	100,5	100,1	100,4	100,2	-3,3
Elektromos energia	100	100	125,2	100	100	100	100	0
Gáz	100	100	100	148,4	95,7	100	100	0
Meleg víz és fűtés	100	99,9	99,9	100	100	100	108,1	8,1
A háztartási készülékek és háztartási cikkek	100,5	100,8	100,7	100,3	100,2	100,3	100,3	-0,2
Bútor, szőnyeg stb.	100,4	100,8	100,4	100,1	99,9	100,2	100,1	-0,3
Házi szőttes	100,7	100,6	101	100,4	100,4	100,3	100,6	-0,1
Háztartási készülékek	100,4	101,2	101,1	100,9	100,3	100,3	100,2	-0,2
Egészségvédelem	101,2	101,6	101	100,7	100,6	100,3	100,2	-1
Orvosi eszközök és berendezések	101,2	101,7	101,1	100,7	100,4	100,2	99,8	-1,4
Járóbeteg-ellátás	101,3	101,6	101,3	100,7	100,8	100,5	100,7	-0,6
Közlekedés	99,6	100	101	102,4	102,8	101,2	100,4	0,8
Járművek vásárlása	100,9	103,6	100	98,8	99,4	97,7	99,6	-1,3
Üzemanyagok és kenőanyagok	98,7	99	101,6	105,4	105,8	102,7	100,5	1,8
Közlekedési szolgáltatások	100,3	100,1	100,5	100,4	100,4	100,5	100,4	0,1
Vasúti közlekedés	99,8	100,9	103,5	103,3	99,1	104	100,1	0,3
Autó közlekedés	100,3	99,8	100,2	100,1	100,6	100,1	100,4	0,1
Kommunikáció	100,3	100,1	100,1	100,5	100,1	100	99,9	-0,4
Telefonos szolgáltatások	100,3	100,1	100,2	100,7	100,2	100	100	-0,3
Szabadidő és kultúra	100,8	101,3	101,8	100,2	98,2	99,9	100,3	-0,5
Audio- és fototechnika	100,3	101	100,5	99,8	99	99,6	99	-1,3
Rekreációs szolgáltatások	100,9	101,4	100,5	100,4	100,1	100,3	100,2	-0,7
Újság, könyv, írószerek	100,8	101	100,7	100,3	100,4	100,5	100,6	-0,2
Oktatás	102,5	101	100,9	100,3	100,7	101,1	100,5	-2
Óvodai és általános iskolai	108,4	103,6	102,5	101	102	102,6	101,2	-7,2
Közép	100,4	100,1	100,2	100	100	100	100	-0,4
Felső	100	100,1	100	100	100	100	100	0
Vendéglátás és éttermek	101,1	101,3	100,7	100,8	100,4	100,9	101,3	0,2
Egyéb	100,7	100,3	100	99	100,3	100,4	100,5	-0,2

Forrás: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Az Ukrán Állami Statisztikai Hivatal által közölt 2016-ban adatokat a 3. táblázatban, a **termékek és szolgáltatások fogyasztói árin-dexét** mutatom be januártól júliusig. Az utolsó oszlop megmutatja mennyit változtak az árak januártól júliusig.

Leginkább növekedtek ebben a félévben a dohánytermékek és az alkoholos termékek, valamint a tömegközlekedés, a kommunális szolgáltatások, és a nem élelmiszer-ipari termékekérai.

Országos szinten az árcsökkenés 1 százalékos volt. Év elejétől kezdve az élelmiszer 3,1 százalékkal lett olcsóbb országszerte.

A zöldség 29,2, a cukor 0,7, a tej 3, a kenyér 0,4 a gyümölcs 6,9 százalékkal lett olcsóbb. Ugyanakkor az alkoholért 0,1 és a dohánytermékekért 7,1 százalékkal fizettünk többet.

Lakásszolgáltatás, víz, villamos energia, gáz és egyéb tüzelőanyagok átlagosan 1 százalékkal drágultak.

A ruha- és cipőárak átlagosan 0,9 százalékkal nőttek.

A háztartási cikkek és gépek 0,2 százalékkal lettek olcsóbbak.

Az üzemanyag 1,8 százalékos drágulása miatt a személyszállítás tarifái is 0,8 százalékkal nőttek. Az éttermek és szállodák szolgáltatásaiért 0,2 százalékkal kell többet fizetni.

De összességében elmondhatjuk, hogy a januári adatokhoz képest javult az infláció mértéke egész Ukrajnában. Kimagasló emelkedést vagy csökkenést nem tapasztalhattunk, eddig.

Viszont az elektromos energia szolgáltatás ára emelkedik és az ötlépcsős villamosenergia-áremelés utolsó szakaszára a tervek szerint 2017. március 1-jén kerül sor, amikor is a villamos energia átlagára eléri a 122,77 kopijkát kilowattóránként.

Az elektromos energia emelkedése miatt a többi termék és szolgáltatás ára is nő, így előre látható, hogy a gazdaságban további áremelkedésekre számíthatunk.

TÁRSADALOMGAZDASÁGI ELŐREJELZÉSEK

Az év második felében akár 40 százalékkal is drágulhatnak az alapvető élelmiszerek az országban. Sokszor az áremelést a dollár árfo-

lyamának változásával magyarázzák. Emiatt az utóbbi időben egyre kevesebb külföldi termék kerül fel a bevásárlóközpontok polcaira.

A napraforgóolaj is drágul az ipari előállítás költségnövekedése miatt, valamint a hústermékek ára is őszig közel 30 százalékkal növekszik, mivel rohamosan csökken az állatállomány. Várhatóan októbertől a tejért és tejtermékekért is többet kell fizetnünk, továbbá a hajdina (greckska) ára is emelkedni fog, mivel a mezőgazdászok a vártnál kétszer kevesebb termésre számítanak.

A hazai zöldségek ára havonta mintegy 10 százalékkal nő, így az év végére akár a 40 százalékos drágulást is elérheti ⁷.

Az NBU igyekezett megelőző lépéseket tenni. Egészeiben véve az inflációs nyomás növekedése a hrivnya devalvációja következtében nem jelentett nagy meglepetést. Talán csak a nyomás nagysága múlta felül a várakozásainkat. Érthető, hogy a pánik a valutapiacra az árakra is hatással volt és van, ezért a valutapiacra foganatosított intézkedések, a kamatláb emelése, amelyet végrehajtottak, a jövőbeni infláció elleni küzdelmet célozta⁸.

ÖSSZEFOGLALÁS

Munkám során tüzetesen megvizsgáltam az infláció fogalmát, annak tartalmi és gyakorlati jelentőségét. Majd Ukrajna inflációját az Ukrán Állami Statisztikai Hivatal által kiadott adatok alapján vizsgáltam.

Arra a következtetésre jutottam, hogy az infláció mint jelenség, a pénz elértéktelenedése, vagyis az általános árszínvonal növekedését jelenti. Antonim jelensége a defláció.

⁷ <http://www.karpatalja.ma/karpatalja/gazdasag/negyvenszazalekkal-is-dragulhatnak-az-elelmiszerek/>

⁸ <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>

A nagyobb vizsgálatom alapján megállapítható, hogy az ukrán pénz, vagyis a hrivnya inflálódik. Ez a folyamat az aktuális gazdaságpolitikai helyzetnek tudható be. Arra a következtetésre jutottam, hogy Ukrajnában az infláció megjelenése és annak jelensége mindig szoros kapcsolatban áll az aktuális történelmi helyzettel.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Állam – vállalat – munkavállaló (keresetalakító mechanizmusok a gazdaságban) (1989).
BOD PÉTER ÁKOS (2014): Bevezetés a gazdaságpolitikába. Akadémiai Kiadó.
MÁTÉ DOMICIÁN (2006): Gazdasági ismeretek, Eger.
MILTON FRIEDMAN (1986): Infláció, munkanélküliség, monetarizmus. Közgazdasági és Jogi Kiadó, Budapest.
HIRSHLEIFER J., GLAZER A., HIRSHLEIFER D. (2009): Mikroökonómia – Árelmélet és alkalmazásai. Osiris Kiadó
ZATYKÓ PÉTER (2010): Pénziránytű. Az infláció fogalma és mérése
EIDENPENZ JÓZSEF (2012): Az infláció elleni védekezés. Privátbankár.
<http://www.ukrstat.gov.ua/>
<http://insiders.com.ua/spravochnik/indeks-inflyatsii>
<http://politikapedia.hu/inflacio>
<http://www.karpatalja.ma/karpatalja/gazdasag/negyven-szazalekkal-is-dragulhatnak-az-elelmiszerek/>
<https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>

Наукове видання

L I M E S

Науковий вісник Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II
2016
Том III

Угорською, українською та англійською мовами

Друкується в авторській редакції з оригінал-макетів авторів

КОРЕКТУРА: *Г. Варцаба*

ВЕРСТКА: *В. Товтін*

ОБКЛАДИНКА: *K&P*

Видавництво: **ТОВ «РІК-У»**, 88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36
*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року*

Підписано до друку 15.12.2016 р. Формат 60x84/8.
Папір офсет. Гарнітура: Times. Умовн друк. арк. 18,6. Тираж 250 прим.

Адреса редакції:
90202 Берегове, пл. Кошута, 6,
Закарпатський угорський інститут ім. Ф. Ракоці II
Тел.: (03141) 4-24-35
E-mail: kiado@kmf.uz.ua